

Reactie Valente op consultatie EU Richtlijn 2024/1385 ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld

Valente, branchevereniging voor participatie, begeleiding en veilige opvang, neemt met interesse kennis van het wetsvoorstel betreffende de Implementatiewet richtlijn ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld en de bijbehorende memorie van toelichting (MvT). Namens onze leden van het landelijk netwerk vrouwenopvang maken wij gebruik van de gelegenheid om onze reflectie op deze stukken te delen. Dat doen wij breder dan de door u aangedragen artikelen 25, 30 en 33.

In het voortraject van de totstandkoming van deze richtlijn en de gesprekken voorafgaand aan de nu voorliggende documenten, hebben wij reeds aangegeven dat een aantal andere artikelen in deze richtlijn het werk van de vrouwenopvang en de aanpak van huiselijk geweld waarin dat is ingebed dusdanig raken, dat wij hierover graag eveneens onze opvattingen delen. Het betreft in het bijzonder, de artikelen 16, 18 lid 5, 22, 29, 31, 32, 33, 36, 37, 38 t/m 41 en 44 waarop wij hieronder puntsgewijs onze zienswijze geven.

Bij de totstandkoming van deze reactie heeft – naast contact met onze achterban – ook overleg plaats gevonden met het Landelijk Netwerk Veilig Thuis (LNVT) en het Landelijk Centrum Seksueel Geweld (LCSG).

Algemene reactie

De Memorie van Toelichting (MvT) wekt sterk de indruk dat bij de uitwerking van de artikelen voor een **minimale variant** wordt gekozen bij de implementatie van deze richtlijn waar meer nodig is. Op onderdelen is er zelfs risico op een stap achteruit. Valente is het dus niet eens met de stelling dat met de nu voorliggende voorstellen voldaan wordt aan de verplichtingen uit de EU Richtlijn.

Een aantal zaken die op papier goed geregeld *lijken*, wordt in de praktijk belemmerd door wachtlijsten of tekorten (bijv. wachtlijsten bij Veilig Thuis, capaciteitstekort in de vrouwenopvang, die het in art. 18, p. 23, MvT gestelde “dat bevoegde autoriteiten onverwijld en op gecoördineerde wijze moeten reageren op een verzoek van een slachtoffer om bescherming of ondersteuning. Deze bepaling verankert het recht van slachtoffers op een snelle, adequate en samenhangende respons, waarbij de verschillende betrokken instanties effectief samenwerken om de veiligheid van het slachtoffer te waarborgen en passende hulp te verlenen” in de weg staan).

Ook loopt de daadwerkelijke samenwerking tussen zorg en straf aan tegen knelpunten die rond niet altijd goed op elkaar aansluitende taken en bevoegdheden, versnipperde financiering en vraagstukken rondom gegevensdeling. Wetgeving, beleid en financiering moeten multidisciplinaire samenwerking faciliteren, maar staan deze samenwerking in de praktijk regelmatig in de weg.

Wij kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat in de MvT op nogal wat onderdelen **een papieren werkelijkheid** wordt geschetst **die ver afstaat van de dagelijkse praktijk** in de aanpak van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Die praktijk wordt gekenmerkt door **versnippering en fragmentatie**, aangestuurd vanuit verschillende landelijke programma's waartussen samenhangt ontbreekt en met **een kloof tussen de landelijke ambities** en de **decentraal gefinancierde en door beleidsvrijheid gekenmerkte lokale en regionale mogelijkheden**.

In onze reactie geven wij bij specifieke artikelen hieronder nader aan waar wij deze kloof tussen “ogenschoijnlijk op papier geregeld” en “in de praktijk niet werkzaam of effectief” signaleren. Ten aanzien van art. 26 delen wij de zorg van het Landelijk Centrum Seksueel Geweld in haar reactie op de MvT dat de voorstellen zoals die nu gedaan worden het risico op verdere versnippering met zich meebrengt en eerder een stap achteruit dan de met deze richtlijn beoogde stap vooruit betekent.

De Memorie van Toelichting bevat ook een aantal positieve ontwikkelingen, zoals de formele positionering van één of meer nationale organen die coördinerende, kennis-gestuurde en rapporterende taken kunnen vervullen (art. 22), maatregelen om online materiaal te verwijderen (art. 23) en de plannen voor gecoördineerde beleidsmaatregelen en een coördinerend orgaan (art. 38 t/m 41).

Reactie per relevant artikel

Art. 16 lid 6 Individuele beoordeling

De MvT p. 20 onderstreept het belang van een geïntegreerde aanpak: deze richtlijn noopt tot het institutionaliseren van de samenwerking. Gesteld wordt dat de samenwerking en bijbehorende gegevensdeling al geborgd zijn in bestaande wet- en regelgeving. Wij geven graag mee dat ondersteuningsdiensten, waaronder de vrouwenopvang, in de praktijk tegen de nodige knelpunten aanlopen rondom gegevensdeling en toegang tot gegevens, ook in de meest risicovolle situaties (zie ook onder art. 18, lid 5 hieronder, onder b. Samenwerkingsafspraken op operationeel niveau).

Valente sluit zich daarom aan bij het pleidooi van het Landelijk Netwerk Veilig Thuis (LNVt) om daar waar mogelijk de wet- en regelgeving zodanig aan te passen dat

geïntegreerde samenwerking en gegevensdeling tussen bijvoorbeeld Veilig Thuis, vrouwenopvang, CSG en Zorg- en Veiligheidshuizen verder wordt vergemakkelijkt.

Art. 18, lid 5 – bewaartermijnen naar 5 jaar:

De uitwerking van dit artikel in de MvT roept bij ons de nodige vragen op.

- a. *De afbakening op wie dit artikel betrekking heeft:* volwassenen of ook de onder de Nederlandse Jeugdwet als slachtoffers aangemerkte kinderen, zoals kinderen die met een ouder meekomen naar de opvang? Uit de MvT maakt Valente op dat dit artikel alleen geldt voor de persoonsgegevens van slachtoffers. Op basis van de definitie van slachtoffers (art. 2 richtlijn) concluderen wij echter dat kinderen die getuige zijn geweest ook tot de slachtoffers worden gerekend. Dat zou betekenen dat ook hun gegevens niet langer dan 5 jaar bewaard mogen worden.
- b. *Samenwerkingsafspraken op operationeel niveau:* het feit dat de vrouwenopvang geen partner is in Veiligheid voorop en er dus altijd regionaal aanvullende afspraken c.q. convenanten nodig zijn, belemmert in de praktijk regelmatig snelle interventies en zorgt ervoor dat informatie over dreiging tegenover potentiële slachtoffers van femicide niet of niet snel genoeg gedeeld wordt met vrouwenopvang. Convenanten verschillen bovendien per regio. Dit roept de vraag op hoe de rol van de vrouwenopvang in gegevensuitwisseling beter verankerd kan worden in regelgeving (zie ook **art. 16** en het pleidooi van het LNVt).
- c. In de MvT is niets opgenomen over de gevolgen van artikel 18, lid 5 voor ondersteuningsdiensten zoals vrouwenopvang die jaarlijks duizenden dossiers aanmaken, terwijl dit in de voorgesprekken (in elk geval met onderzoeksbureau AEF) uitgebreid aan de orde is geweest. Valente vraagt zich af of het uitsluitend aanwijzen van Veilig Thuis, ‘een ondersteuningsdienst Seksueel geweld’ en Slachtofferhulp in lijn is met de bedoeling van deze Richtlijn (zie ook ons commentaar bij **art. 25**).
- d. Indien deze richtlijn *geen* betrekking heeft op de vrouwenopvang vragen wij ons af wat de gevolgen zijn voor effectieve samenwerking van de discrepantie die gaat ontstaan tussen de bewaartermijnen van dossiers tussen Veilig Thuis, Slachtofferhulp, de ondersteuningsdiensten Seksueel geweld en die van andere sectoren, zoals de vrouwenopvang. Bij meerdere vormen van huiselijk geweld, zoals partner- of eengerelateerd geweld gaat het immers om patronen die zich vaak over langere tijd voltrekken of herhalen en waarbij het van belang is om over tijd terug te kunnen kijken om deze te herkennen.

Net als het Landelijk Netwerk Veilig Thuis en de Centra Seksueel Geweld is Valente niet gelukkig met de aanpassing en feitelijke bekorting van de bewaartermijn van dossiers van slachtoffers van huiselijk geweld en zouden wij de huidige situatie graag in stand houden. Onze principiële bezwaren tegen het bekorten van de huidige bewaartermijnen sluiten aan bij die van het LNVt: het gaat bij geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld immers (vaak) om herhaling van patronen en het gaat om het recht van kinderen op informatie zoals vastgelegd in internationale verdragen als het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind (IVRK) en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).

De ervaring binnen onze sector is bovendien dat kinderen die met hun moeder in de opvang hebben verbleven soms jaren later, bij meerderjarigheid, alsnog gebruik maken op het recht van inzage of opvragen van het dossier, in het kader van traumaverwerking en soms met het oog op te starten juridische procedures (bijv. na seksueel geweld/misbruik in de jeugd).

Indien de richtlijn, zoals wij verwachten, wél betrekking heeft op cliënten van de vrouwenopvang (waaronder ook ambulante cliënten?), dan zal het in de praktijk administratief tijdrovend zijn om aan de richtlijn te voldoen. Ook zal dit vragen om aanpassingen van systemen en protocollen om gegevens van slachtoffers, kinderen en plegers uit elkaar te halen. Nader uitgewerkt zal moeten worden welke kosten hiermee gemoeid zijn en in hoeverre instellingen hierin tegemoetgekomen kunnen worden in het kader van de implementatie van deze richtlijn.

Art. 22 Rol van nationale organen w.o. voor gelijke behandeling

MvT, p. 28: Valente is positief over de voorgenomen stap om op basis van dit artikel over te gaan tot “een formele positionering van één of meer nationale organen die deze coördinerende, kennisgestuurde en rapporterende taken kunnen vervullen.”

Art. 25 Gespecialiseerde ondersteuning van slachtoffers

Uit de MvT p. 30 blijkt dat alleen Veilig Thuis, Slachtofferhulp Nederland (SHN) en ‘een ondersteuningsdienst Seksueel Geweld’ in Nederland worden aangemerkt als ‘gespecialiseerde ondersteuningsdiensten’ en wordt gesteld dat deze diensten met elkaar voorzien in de vereisten van artikel 25.

De inperking tot deze drie organisaties strookt niet met hoe in EU-verband tot nu toe gekeken wordt naar gespecialiseerde ondersteuningsdiensten voor geweld tegen vrouwen (zie bijv. toelichting Verdrag van Istanbul: “Much of this is best ensured by women's organizations”, p. 80, par. 32).

Er wordt ons inziens gekozen voor een **veel te lichtvaardige interpretatie van dit artikel**, die geen recht doet aan de lacunes die er in de praktijk zijn in de Nederlandse aanpak.

Terecht wordt vastgesteld dat er geen sprake is van coördinatie tussen de drie aangewezen ondersteuningsdiensten op de onder lid 1 a t/m f genoemde onderdelen.

Door een beperkt aantal ondersteuningsdiensten aan te merken en door te volstaan met **zeer algemene doorverwijzingslijnen** en te verwijzen naar financiering van gemeenten (lid 3), waarvan algemeen bekend is dat die nu al tekortschiet om aan alle behoeften te voldoen, wordt **de feitelijke situatie 'weggeredeneerd'** in plaats van deze richtlijn te benutten om stevige stappen te zetten in de ondersteuning van slachtoffers.

Zo is *bijstand om aan het werk te blijven of werk te vinden* (lid 1. a.) voor slachtoffers in de praktijk *niet* geregeld. Algemene doorverwijzing naar overheidsinstanties via de gidsfunctie van Slachtoffer Hulp Nederland is een wel heel simpele interpretatie van de bedoeling van dit artikel en gaat voorbij aan de drempels die vrouwen ervaren om na geweldservaringen (weer of voor het eerst) werk te vinden. Het enige in Nederland specifiek op deze problematiek ontwikkelde programma [De Nieuwe Toekomst](#) kampt, sinds de ontwikkeling en succesvolle pilots, met gebrek aan structurele financiering, continuïteit en inbedding in het decentrale en verkokerde stelsel dat de basis vormt van de Nederlandse aanpak.

Ook ten aanzien van lid 1, d. (documenteren cybercriminaliteit, verwijderen van online inhoud enz.) staat de aanpak nog in de kinderschoenen.

Lid 2. MvT p. 30: “Voor minderjarige slachtoffers is gespecialiseerde jeugdhulp beschikbaar op grond van de Jeugdwet.” Voor kinderen die met een ouder in de vrouwen- of maatschappelijke opvang verblijven is dit helaas niet de praktijk, omdat de Jeugdwet het **Woonplaatsbeginsel (WPB)** kent op grond waarvan de gemeente van herkomst de kosten voor Jeugdzorg moet dragen. Dit betekent concreet dat kinderen die met een ouder vanwege veiligheid in een andere regio worden opgevangen deze jeugdhulp feitelijk *niet of zeer laat beschikbaar* is, omdat het aanvragen van de vergoeding voor deze hulp per kind bij een andere gemeente administratieve rompslomp en inzet van menskracht vanuit de opvang vraagt die er niet is en/of omdat gemeenten hier niet aan mee willen werken. Naar aanleiding van een [motie](#) in de Tweede Kamer (19 december 2024) zocht Valente samen met VWS, VNG, Jeugdzorg Nederland, VGN en het Ketenbureau Sociaal Domein naar oplossingen voor de problemen rondom het Woonplaatsbeginsel Jeugd. De oplossing leek gevonden te zijn in een langer lopend initiatief tot een wetswijziging, de zogeheten ‘casusregie op afstand’. Ondanks voorbereidende werkzaamheden voor deze wetswijziging, heeft VWS dit niet voortgezet (zie ook onder **art. 31**).

Lid 4 De verwijzing naar een digitaal platform (Slachtofferwijzer) dat volstaat met het geven van doorverwijzingsinformatie als antwoord op lid 4 dat opdraagt ‘beschermings- en gespecialiseerde ondersteuningsdiensten zo te organiseren dat ze op een integrale manier tegemoetkomen aan de meervoudige behoeften van slachtoffers’ is bijna cynisch te noemen en getuigt niet van een serieuze intentie om artikel 25 gedegen te implementeren.

T.a.v. Lid 5. vraagt om ‘Gendervriendelijke, traumabewuste en kindvriendelijke protocollen’: dat dit - in tegenstelling tot de suggestie die wordt gewekt in de MvT - nog geen staande praktijk is, bevestigt het op 21 oktober verschenen [GREVIO rapport van de Raad van Europa](#) dat spreekt van “the lack of a gendered understanding of domestic violence by the Safe Home Centres” (p. 34).

Art. 29 Hulplijnen voor slachtoffers, Lid 1 en lid 5: Evenals het Landelijk Netwerk Veilig Thuis is Valente van mening dat de stelling in de MvT dat Veilig Thuis met de staande praktijk invulling geeft aan de vereisten die de richtlijn feitelijk onjuist is. Veilig Thuis is 24/7 telefonisch bereikbaar/beschikbaar zijn voor spoed, maar de Veilig Thuis-organisaties zijn niet dag en nacht telefonisch beschikbaar zijn voor het geven van informatie en advies aan slachtoffers.

Valente heeft, samen met de Federatie Nabestaanden en (Chat met) Fier, herhaaldelijk aandacht gevraagd voor het feit dat een laagdrempelige, kosteloze en *onafhankelijke* hulplijn voor slachtoffers van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, zoals benoemd in art. 29 in Nederland ontbreekt en brengt dat in dit kader opnieuw onder de aandacht. Valente is, met de Federatie Nabestaanden, Fier en ondersteund door Amnesty International, UN Women, Safe en St. Stop femicide, pleitbezorger van implementatie van een landelijke hulplijn 116. Kern van ons pleidooi:

Er is een structurele landelijke 24/7 anonieme, onafhankelijke online hulplijn met een eenvoudig en snel herkenbaar nummer (116) nodig, die een luisterend oor, begeleiding, kennis, inzichten, bevestiging en handelingsopties aan hulpzoekenden biedt, met als doel dat hulpzoekende zich gehoord/erkend voelt, zich veilig voelt om de situatie te onthullen, inzicht krijgt in de situatie waar zij in verkeert, directe handvaten krijgt om de veiligheid te verbeteren en zich ondersteund voelt in het ondernemen van stappen naar hulpverlening en/ of scheiding.

Inzet is dat met een dergelijke hulplijn meer mensen (sneller) bereikt en doorverwezen worden naar hulp, omdat *een deel van de hulpzoekenden nu niet in beeld* is, omdat zij nog onvoldoende besef hebben van de onveilige situatie waarin zij zitten. Daarnaast is

de verwachting dat voor een deel van de hulpzoekenden de *drempel om hulp te zoeken lager* is bij een onafhankelijke hulplijn.

Om recht te doen aan de richtlijn is behalve telefonische en digitale bereikbaarheid, inhoudelijke beschikbaarheid van professionals met expertise op geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld en kindermishandeling een randvoorwaarde.

Dit vraagt om structurele personele inzet, opleiding en borging binnen de financieringsstructuur en brengt kosten met zich mee waarvan Valente *niet ziet* hoe die uit bestaande, al *onder grote druk staande*, budgetten kan worden gedekt.

Art. 30 Toevluchtsoorden en andere tussentijdse opvang

Lid 1: Valente is het eens met de conclusie dat de Nederlandse wetgeving en praktijk hierin voorziet, met een aantal belangrijke kanttekeningen die direct aanhaken op lid 2 t/m 4.

De MvT p 36 verwijst naar het Keurmerk Veiligheid in de vrouwenopvang. Terecht stelt de MvT dat ‘deze normenkaders niet bindend en daardoor niet leidend in elke centrumgemeente en opvanginstelling zijn.’ Valente verwelkomt het voornemen om in overleg te kijken ‘hoe dit verder kan worden doorontwikkeld met centrumgemeenten en opvang’, en wil de implementatie van deze richtlijn aangrijpen om het werken vanuit kwaliteitsnormen steviger te verankeren. De formulering mag dan ook *minder vrijblijvend*. *Kwaliteitseisen* die veiligheid, kwaliteit van hulp en landelijke solidariteit als uitgangspunt nemen zien wij graag *nadrukkelijker opgenomen* in beleid en regelgeving, omdat de beleidsvrijheid op decentraal niveau in de praktijk leidt tot ingewikkelde verschillen in aanpak/mogelijkheden en – vanuit het perspectief van slachtoffers die vanwege veiligheid niet altijd keuze hebben waar zij worden opgevangen – tot willekeur.

Lid 2 Voldoende opvangplekken: Praktijkervaringen en – cijfers laten al langer zien dat er een **nijpend tekort aan direct beschikbare opvangplaatsen** is in Nederland. Aan lid 2 wordt dus *niet voldaan* op dit moment en hier is ook meer voor nodig dan binnen de hier geschetste kaders mogelijk is. Het beeld van een nijpend tekort aan direct beschikbare opvangplaatsen is bevestigd met de [monitor Veilige Opvang](#) (juli 2025, onder verantwoordelijkheid van Valente en VNG), die duidelijk maakt dat er 1.024 veilige opvangplekken (waarvan 38 voor mannen) waren per 2023, dat deze vrijwel continu bezet zijn en dat in de helft van de gemeenten er gebruik gemaakt wordt van noodoplossingen als hotelplaatsingen vanwege grote druk op de opvang. Momenteel wordt er gewerkt aan een **eerste stap om tot uitbreiding** van opvangplaatsen te komen, maar dit is wat Valente betreft nadrukkelijk een eerste stap op weg naar een duurzame oplossing voor het landelijk capaciteitstekort.

De MvT (p. 36) stelt “Om deze vereisten explicieter in de Wmo 2015 terug te laten komen, wordt voorgesteld dat gemeenten bij het opstellen van het beleidsplan dienen aan te geven hoe zij hier uitvoering aan geven” en “Per regio zal verschillen hoeveel opvangplaatsen nodig zijn”.

In aansluiting op wat verderop in de MvT staat, benadrukt Valente dat vanuit de aard van de veiligheidsproblematiek het landelijk stelsel vrouwenopvang **duurzaam landelijke afspraken** nodig heeft om voldoende opvangplekken te bieden.

Wij ondersteunen dat “gemeenten bij de inschatting van het aantal plaatsen rekening dienen te houden met de totale landelijke capaciteit” maar zien dat dit – ondanks goede wil – een grote uitdaging is voor gemeenten in tijden van schaarste en lokale concurrentie om beschikbare middelen. Valente is dan ook van mening dat er **landelijke regie** nodig is om het aantal beschikbare en benodigde plekken met elkaar te blijven monitoren en het structurele tekort aan capaciteit in de vrouwenopvang te verkleinen.

Zowel in VNG-verband als in bilaterale contacten geven gemeenten regelmatig aan dat zij financieel toeleggen op de aanpak van huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen en dat de **landelijke ambities niet in verhouding staan tot de lokale/regionale mogelijkheden van financiering**, waardoor vaak (pijnlijke) keuzes gemaakt moeten worden. Dit zien wij ook terug bij het vraagstuk rond voldoende opvangplekken. Regionale/lokale keuzes leiden dan vanuit landelijk perspectief weer tot verschillen tussen regio's en daarmee een zekere mate van willekeur voor gezinnen en huishoudens (simpel gesteld: wat in de ene regio wel beschikbaar is, is dat niet in de andere).

Deze verschillen tussen regio's ziet Valente ook terug in de beschikbaarheid van woningen voor uitstroom en de wijze waarop gemeenten (geen of gebrekkig) uitvoering geven aan de huisvestingswet 2014. Ondanks het wettelijk vastgelegde recht van vrouwen die vanwege onveiligheid tijdelijk opgevangen zijn in een andere gemeente, op urgentie in de gemeente van herkomst of een andere gemeente rapporteren onze leden dat deze wet niet wordt uitgevoerd zoals bedoeld en dat gemeenten en woningcorporaties extra eisen stellen en **drempels** opwerpen die **uitstroom naar andere gemeenten dan die van opvang** belemmeren.

Lid 3. Hoewel het juist is dat opvang beschikbaar is voor slachtoffers ongeacht hun verblijfsstatus, geldt dit vanwege de hierboven al beschreven schaarste feitelijk alleen in gevallen van aantoonbaar, acuut en ernstig geweld. In de praktijk is de uitstroom van deze slachtoffers, omdat zij geen recht op voorzieningen of huisvesting hebben een groot probleem dat bijdraagt aan oplopende gemiddelde verblijfsduur.

NB Op p. 60 MvT staat in relatie tot art. 30 vermeld dat

“ook anderen onderdak en begeleiding kunnen krijgen als zij de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht in de samenleving te handhaven, bijvoorbeeld ook *in het geval van mensenhandel*. Artikel 30 van de richtlijn gaat over toevluchtsoorden en andere tussentijdse opvang ten aanzien van slachtoffers van huiselijk geweld en seksueel geweld. Ter implementatie van dat artikel uit de richtlijn wordt laatstgenoemde groep daarom volledigheidshalve aan de begripsbepaling van opvang toegevoegd”.

Valente vraagt om **verheldering** of met ‘*laatstgenoemde groep*’ *slachtoffers van seksueel geweld* bedoeld worden of *slachtoffers mensenhandel*. Dat laatste komt hier wat ons betreft uit de lucht vallen. Om meerdere redenen zien wij dit graag opgehelderd: bij mensenhandel gaat het immers om een veel bredere categorie (arbeidsuitbuiting, criminele uitbuiting, seksuele uitbuiting, orgaanverwijdering en huwelijksdwang) waarvan een deel wél maar een deel ook niet zonder meer onder de werking van deze EU Richtlijn valt.

Art. 31 Ondersteuning voor kind slachtoffers

Lid 1. Specifieke passende ondersteuning: het is juist dat dit in de basis in de Jeugdwet wordt geregeld en uitgevoerd, maar er zijn in de praktijk belemmeringen die hierin niet worden ondervangen en die het voldoen aan dit artikel in de weg staan.

Lid 2 – vraagt om ‘afgestemde zorg (..) die is toegesneden op de (..) individuele situatie van het kind’: Voor kinderen die met een ouder in de vrouwen- of maatschappelijke opvang verblijven is kan deze op de individuele situatie toegesneden zorg lang niet altijd worden geboden. Dit heeft twee oorzaken:

- *Basisaanbod niet overal (voldoende) gefinancierd*: de vrouwenopvang heeft de basismethodiek [Veerkracht](#) ontwikkeld, waarmee organisaties invulling geven aan indicatoren t.a.v. kinderen zoals opgenomen in het normenkader Veiligheid in de vrouwenopvang. De financiering van de methodische begeleiding van kinderen is echter per gemeente anders georganiseerd en met andere tarieven en niet overal geregeld.
- In de Jeugdwet is het *Woonplaatsbeginsel* vastgelegd op grond waarvan de gemeente van herkomst de kosten voor Jeugdzorg moet dragen. Dit betekent in de praktijk dat voor kinderen die met een ouder vanwege veiligheid in een andere regio worden opgevangen deze *op hun individuele situatie toegesneden zorg (jeugdhulp)* **feitelijk niet of zeer laat beschikbaar** is. Het aanvragen van vergoeding voor deze hulp per kind bij een andere gemeente zorgt voor administratieve rompslomp, vraagt inzet van menskracht vanuit de opvang die er niet is en stuit bovendien regelmatig op het feit dat gemeenten hier niet aan willen meewerken. Dit alles leidt ertoe dat het bieden van jeugdhulp aan deze

kinderen in de opvang in de praktijk niet mogelijk is en dat jaarlijks honderden kinderen *geen gespecialiseerde jeugdhulp* ontvangen (Zie ook artikel 25, lid 2).

- Lid 3 MvT: in WMO 2015 wordt verplichting voor gemeenten opgenomen in hun beleidsplan aan te geven hoe zij invulling geven aan deze bepaling van de richtlijn. Valente vraagt zich af of hiermee de hierboven beschreven belemmeringen opgelost worden. Deze vraag dringt zich temeer op daar gemeenten nu al aangeven te kampen met **financiële krapte** om aan alle (landelijke) verwachtingen/verplichtingen te kunnen voldoen.

Art. 32 Veiligheid van kinderen

In de MvT wordt gesteld dat “In procedures over gezag, omgang, ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing wordt structureel samengewerkt tussen de kinderrechter en de Raad voor de Kinderbescherming, waarbij het uitgangspunt geldt dat de veiligheid en het welzijn van het kind altijd centraal staan.” en dat verdere implementatieregelen op dit moment niet nodig worden geacht.

Valente is het hier niet mee eens. De MvT geeft een **veel te rooskleurig beeld van de praktijk** in Nederland op het vlak van **omgang en gezag** en wijst op het in april 2025 gepubliceerde onderzoek [Waar geweld uit beeld raakt](#) van het Verwey-Jonker Instituut, dat laat zien dat **huiselijk geweld en dwingende controle een veel te kleine rol spelen bij beslissingen rond scheiding, zorg en omgang en gezag** en dat rechters huiselijk geweld en onveiligheid niet vanzelfsprekend meewegen in hun beslissing. Geconstateerd is dat **risicoscreenings-** instrumenten om een inschatting te maken van de aard en ernst van het huiselijk geweld, nauwelijks gebruikt worden. Als er al aandacht is voor veiligheid, gaat dit alleen om de veiligheid van het kind, en niet om dat van de ouder die slachtoffer is van huiselijk geweld of dwingende controle. Hierbij wordt de impact van het geweld tegen de ouder op de veiligheid van het kind nauwelijks meegewogen.

Valente sluit zich voor de implementatie van dit artikel dan ook aan bij de aanbeveling dat een **toetsingskader voor rechters nodig is die verplicht** geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld expliciet mee te wegen in hun beslissingen ten aanzien van omgang, gezag en voogdij.

(Voor onze kanttekeningen vinden wij overigens ook steun in het recente [GREVIO-rapport](#), p. 39 – 41, dat ook nog eens melding maakt van grote vertraging in het opleveren van rapporten door de Raad van de Kinderbescherming in dit verband.)

Lid 2 – “Totstandbrenging en instandhouding van veilige plaatsen waar veilig contact mogelijk is tussen een kind en de persoon die ouderlijke verantwoordelijkheid draagt en

die geweld heeft gepleegd”: ook hier plaatsen wij een kanttekening bij het in de MvT (p. 39) gestelde dat hieraan voldaan wordt. Voor zover ons bekend is het aantal van deze omgangspoten niet voldoende en zijn er wachtlijsten voor begeleide omgang.

Valente verwijst hierbij naar het op 21 oktober verschenen [GREVIO-rapport](#) dat hier op p. 40 eveneens melding van maakt.

Art. 33 Gerichte ondersteuning voor slachtoffers met intersectionele behoeften en risicogroepen

MvT p. 39 “De vrouwenopvang werkt met normenkaders zoals het keurmerk ‘Veiligheid in de Vrouwenopvang’, *waarin deze doelgroepen expliciet worden meegenomen.*” Het tweede deel van deze zin is **feitelijk onjuist**: het Keurmerk gaat niet in op specifieke doelgroepen.

MvT 39: “Veilig Thuis neemt meldingen in behandeling ongeacht verblijfsstatus en verwijst door”: volgens de MvT is hier geen aanpassing nodig van regelgeving, maar voor zover ons bekend is de enige uitzondering die is geregeld voor deze specifieke doelgroep de uitzondering die toegang tot de opvang mogelijk maakt bij *acuut geweld of acute onveiligheid* en is verdere hulp op grond van de Wmo uitgesloten, omdat deze slachtoffers daar als 'niet-rechthebbend' zijn aangemerkt. Over dit vraagstuk hebben Janssen/Reijmers in 2023 [een artikel](#) geschreven, waarin is beschreven dat de focus op het recht op opvang in de praktijk leidt tot een ‘fuik’: na opvang is er weinig mogelijk, wat (ook) leidt tot belemmeringen in uitstroom. Ons inziens is er dus meer nodig om aan art. 33 te voldoen op dit specifieke punt dan nu opgenomen.

Lid 2. “voldoende capaciteit om slachtoffers met een handicap op te vangen”: uit de MvT is niet duidelijk of de Ministeries van mening zijn of hieraan voldaan wordt.

Valente onderstreept dat het lastig is op deze vraag een eenduidig antwoord te geven, omdat de doelgroep ‘mensen met een (fysieke of verstandelijke) beperking’ breed is en maatwerk dus altijd nodig zal zijn, afhankelijk van de beperking en specifieke situatie van de persoon in kwestie in relatie tot de locatie waar zij/hij aanklopt voor opvang/hulp en veiligheid. In het algemeen zoeken leden van het landelijk netwerk vrouwenopvang voor deze situaties maatwerkoplossingen, waarbij dat in nieuwe(re) panden/locaties voor mensen met een mobiliteitsbeperking makkelijker zal zijn dan wanneer de vrouwenopvang in een ouder pand gehuisvest is. Sommige organisaties hebben/hadden ruimtes ingericht voor mensen met specifieke behoeften, maar als er zich geen cliënten melden met die specifieke beperking, dan wordt deze ruimte benut voor andere cliënten vanwege het voortdurende capaciteitsgebrek in de (vrouwen-)opvang.

Vanwege de veiligheidsproblematiek en het feit dat de vraag vanuit de onder dit artikel bedoelde doelgroepen onvoldoende expliciet in beeld is, is het in de praktijk niet eenvoudig om voor fluctuerende en mogelijk relatief kleine aantallen cliënten op alle plekken in het land (dezelfde) opvangvoorzieningen te treffen zonder hoge kosten. Het is dus zeer de vraag of bij implementatie van dit artikel de oplossing decentraal belegd kan worden bij gemeenten, met risico op lokaal hoge kosten.

Art. 36 Opleiding en informatie voor beroepsbeoefenaren.

MvT p. 49 “Er wordt gestreefd naar een meer gestructureerde en eenduidige scholingsaanpak, waarin de thema’s gender, trauma, kindvriendelijkheid en intersectionaliteit een duidelijke plaats krijgen.” Valente juicht dit toe, maar stelt vast dat een **kennisinfrastructuur voor kennisdeling en deskundigheidsbevordering op het gebied van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling, in Nederland ontbreekt**. Een dergelijke kennisinfrastructuur, waarin gevalideerde kennis die voldoet aan kwaliteitseisen en is gebaseerd op actuele kennisbronnen, samen wordt gebracht, is randvoorwaarde voor de in de MvT genoemde meer gestructureerde en eenduidige scholingsaanpak.

Art. 37 Interventieprogramma's

Lid 2 Voor het beschikbaar stellen van interventieprogramma's gericht op deelname van personen die een strafbaar feit hebben gepleegd (de z.g. **plegerprogramma's**) is meer nodig dan de in de MvT p. 53 vermelde inventarisatie en versterking vanuit het plan van aanpak Stop femicide, die overigens nog in de kinderschoenen staat en in 1,5 jaar tot geen zichtbare resultaten heeft geleid.

De huidige plegeraanpak in Nederland bestaat uit enkele losse interventies die veelal *incidenteel* of op experimentbasis worden ingezet door gemeenten en waarvoor **structurele financiering ontbreekt**.

Art. 38 t/m 41 Gecoördineerde beleidsmaatregelen en coördinerend orgaan

In de MvT is terecht geconcludeerd dat in Nederland op dit moment onvoldoende tegemoet gekomen wordt aan “de systemische samenhang die de richtlijn voorschrijft”.

Valente is het eens met de conclusie dat wat ontbreekt ‘een heldere overkoepelende regie die richting geeft en samenhang borgt tussen de verschillende sporen van beleid en uitvoering binnen de aanpak van geweld tegen vrouwen.’ Het voorstel om een **nationale plancyclus** in te richten voor gendergerelateerd geweld, met een overkoepelend nationaal beleidskader, vast te stellen door meerdere bewindspersonen kan op onze steun rekenen, *mits* deze gepaard gaat met **een stevigere vorm van regie en sturing** dan in de huidige situatie, met in het nu demissionaire kabinet 5

verantwoordelijke bewindspersonen en volledige beleidsvrijheid van gemeenten op de uitvoering van rijksvoornemens. Valente pleit voor **een nationale strategie, met eindverantwoordelijkheid en mandaat bij één bewindspersoon**.

De stap om in herziening van de Wmo 2015 als eis aan gemeenten te stellen dat zij bij het opstellen van hun beleidsplannen rekening houden met de vereisten uit art. 38 (gecoördineerde beleidsmaatregelen) en 39 (nationale actieplannen) alsmede de nationale plancyclus is een stap vooruit, waarbij onze verwachting is dat hiermee het 'wat' van landelijk gecoördineerde maatregelen landelijk wordt geregeld en gemeenten beleidsruimte houden op het 'hoe'.

T.a.v. de toelichting op art. 40 valt op dat Valente/de vrouwenopvang ten onrechte niet wordt genoemd bij de relevante uitvoeringsinstanties waarmee in het kader van de plancyclus afspraken worden gemaakt. Valente wordt als vertegenwoordiger van de vrouwen- en maatschappelijke opvang (inclusief het ambulante werk dat onze leden verrichten) graag **structureel betrokken** bij de aangekondigde raadpleging bij de totstandkoming en herziening van de nationale plancyclus.

Art. 44 Gegevensverzameling en onderzoek lid 2, c.

In de MvT wordt Valente vermeld als één van de partijen die beschikt over in dit kader relevante gegevens. Samen met de VNG heeft Valente de monitor Veilige Opvang ontwikkeld waarmee wij sinds 2025 gegevens verzamelen die bij onze leden beschikbaar zijn. Daarnaast doet Valente jaarlijks een uitvraag onder leden die basale gegevens oplevert over aantal cliënten, de hoofdlijn van financieringsstromen en nog enkele basisgegevens. Blijkens de MvT bent u voornemens het CBS aan te wijzen als eindverantwoordelijke voor de centrale verzameling en publicatie van landelijke gegevens conform deze richtlijn. Wij vragen daarbij aandacht voor het feit dat (een deel van) de leden van het landelijk netwerk vrouwenopvang geen gezondheidsgegevens of burger servicenummers verwerken. Indien deze stap gezet moet worden, vloeien hier kosten uit voort. Hetzelfde geldt naar verwachting voor het beschikbaar stellen van gegevens uit de monitor Veilige Opvang.

T.a.v. artikel 44 lid 2.c. brengen wij graag opnieuw onder de aandacht dat de doorontwikkeling en het **voortbestaan** van de dit jaar gestarte monitor Veilige Opvang afhankelijk is van **structurele financiering** vanuit het Rijk, waarover Valente en VNG in gesprek zijn met VWS maar waarvoor nog geen structurele oplossing gevonden is.

Paragraaf 5 Financiële gevolgen en uitvoeringsconsequenties

Op p. 56 MvT wordt geconcludeerd dat het overgrote deel van de bepalingen binnen bestaande uitvoeringsbudgetten uitgevoerd kan worden.

Dit gaat voorbij aan het feit dat gemeenten en de in het decentrale stelsel door centrumgemeenten gefinancierde aanbieders, zoals de vrouwenopvang, nu al te maken hebben met schaarste, stijgende kosten bij gelijkblijvende of krimpende budgetten en een groeiend aantal (overigens terechte) landelijke beleidsvoornemens die zij geacht worden uit te voeren en lijkt ons daarmee **niet reëel**.

Tot slot

Valente onderschrijft het belang van een zorgvuldige én werkbare invoering van de richtlijn. Wij delen de doelstelling en onderstrepen de noodzaak om de bescherming en ondersteuning van slachtoffers van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld te versterken. Tegelijk behoeven de nu voorgelegde documenten nog aanpassing om daadwerkelijk recht te kunnen doen aan deze doelstelling.

Op de hierboven aangegeven punten is ons inziens sprake van een kloof tussen de in de Memorie van Toelichting geschetste intenties of ingerichte processen en de daadwerkelijke mogelijkheden in de praktijk. Valente is graag bereid om hierover nader in gesprek te gaan.

Voor meer informatie:

Essa Reijmers

Senior-beleidsadviseur en coördinator Landelijk Netwerk Vrouwen- en mannenopvang.

Mail: essa.reijmers@valente.nl